

SADRŽAJ

JOSEPH TEXTE, RANI KOMPARATIZAM I EUROPSKA KOZMOPOLITSKA MISAO (<i>Leo Rafolt</i>)	5
BIBLIOGRAFIJA JOSEPHA TEXTEA	15
JEAN-JACQUES ROUSSEAU I ISHODIŠTA KNJIŽEVNOGA KOZMOPOLITIZMA	
UVOD	21
KNJIGA I.	
ENGLISKI UTJECAJ U FRANCUSKOJ PRIJE JEAN-JACQUESA ROUSSEAU	
I. poglavlje	
OPOZIV NANTSKOG EDIKTA I PRVA EMIGRACIJA FRANCUSKOGA DUHA	33
I. Opće neznanje o Engleskoj u 17. stoljeću. – Predrasude i prevencije. – Ne- upućenost u jezik. – Primjeri engleskih knjiga za koje se zna u Francuskoj 17. stoljeća. – Zbog čega ovi primjeri ništa ne dokazuju. – Nadmoćan utje- caj humanizma.	34
II. Francuska kolonija u Londonu. – Propaganda izbjeglica u korist engleske filozofije i politike.	42
III. Veze koje su stekli na putovanjima. – Njihove novine. – Čime su nizozem- ske književne revije doprinijele procvatu književnoga kozmopolitizma? – Bayle, Le Clerc i Basnage. – Sve veći broj međunarodnih književnih revija. – La Roche, La Chapelle, Maty. – Francuski imitatori izbjeglica: Dubos, Destouches, Desfontaines. – Osrednjost i beznačajnost njihovih djela u us- poredbi s onima protestantske kritike.	48
II. poglavlje	
POPULARIZATORI POD ENGLISKIM UTJECAJEM: MURALT, PRÉVOST, VOLTAIRE	59

- I. I sami Prévost i Voltaire za prethodnika imaju Švicarca Béata de Muralta, autora *Pisama o Englezima i Francuzima* (1725). – Osobnost autora. – Po čemu se nastavlja na izbjeglice, po čemu ih nadilazi. – Njegove iluzije. – Njegova procjena književnosti i engleskoga duha. – Veliki uspjeh njegove knjige: Muralt i Desfontaines. – Njegov utjecaj na Rousseaua. 60
- II. Opat Prévost, obožavatelj i popularizator engleskih ideja. – Njegova dva putovanja u Englesku. – Njegovi prijevodi. – Njegovi kozmopolitski romani: *Sjećanja čovjeka sa svojstvima* i *Povijest Clévelanda*. – Njegove novine *Za i protiv* (1732–1740): autorov cilj, njegove metode. – Značajan udio dodijeljen Engleskoj. 65
- III. Voltaire i *Engleska pisma* (1734). – Značaj djela u Voltaireovu životu. – Voltaireove književne veze tijekom njegova boravka u Londonu. – Njegovo poznavanje jezika. – Njegova engleska propaganda. – Podrijetlo *Filozofskih pisama*: u kojima su zapravo dvije knjige. 73
- IV. Nedostatnost informacija i željene Voltaireove nepravilnosti. – Koliko pamfletist šteti kritičaru. – Zbog čega je pritom njegova knjiga ipak kapitalna u povijesti engleskoga utjecaja. – Što je ponukalo Voltaira da oponaša engleska djela. 81

III. poglavlje

UZROCI KOJI SU, PRIJE ROUSSEAU, PRIPREMILI USPJEH KOZMOPOLITIZMA U FRANCUSKOJ. 89

- I. Okolnosti koje su pripomogle, u prvoj polovici stoljeća, širenju kozmopolitizma. – Stišavanje ideje domovine. – Okopnjivanje nacionalne književnosti. . 89
- II. Širenje znanstvenog duha, te njegove književne posljedice. 93
- III. Uloga Jean-Jacquesa Rousseaua spram engleskoga utjecaja: sažima u sebi germanski i latinski genij. 97

KNJIGA II.

JEAN-JACQUES ROUSSEAU I ENGLESKA KNJIŽEVNOST

I. poglavlje

ROUSSEAU I ENGLESKA 101

- I. Izvorište Rousseauova genija: ono što duguje Ženevi te posredstvom Ženeve Engleskoj. – Egzotična narav toga genija. 101
- II. O tome kako je sa svojim zemljacima dijelio divljenje prema Engleskoj. – Sloboda engleskoga duha. – Kako 18. stoljeće cijeni englesku vrlinu. 105
- III. Na koji se način ta obilježja dotiču Rousseaua. – Gdje je crpio ta saznanja o Engleskoj? – Muraltov utjecaj na njega. – Engleski običaji u *Novoj Heloizi*. – Milord Bostom, ili Englez. – Kako se anglofilija stoljeća odražava na njegovo djelo. 110

II. poglavlje	
PRVA ROUSSEAUOVA ENGLESKA ČITANJA	117
I. Prva Rousseauova druženja u Parizu: anglofili i Diderot.	117
II. Prva engleska čitanja: Pope i njegova popularnost. – Addison: utjecaj njegova buržujškoga morala na stoljeće i Rousseaua. – Daniel de Foe: uspjeh njegova <i>Robinsona</i>	120
III. Divljenje je Rousseauovo posebno usmjereno prema buržujskoj književnosti Engleza. – Iz kojih razloga: njegova književna nagnuća. – Zanos koji u njemu izaziva englesko kazalište: prijevod <i>Trgovca iz Londona</i> (1748)	130
III. poglavlje	
POPULARNOST ENGLESKOGA ROMANA U EUROPI	141
I. Veličina engleskoga romana 18. stoljeća. – Njegov uspjeh u Europi. – Fielding. – Richardsonov nevjerojatan uspjeh.	141
II. Zbog čega se francuska publika oduševljava engleskim romanom. – Zbog čega ga, s Rousseauom, cijeni više od Lesagea, Prévosta i Marivauxa. – Po čemu su francuski romanopisci, a posebno Marivaux, preteče Richardsona i Rousseaua?.	147
III. Prévost prevodi Richardsona (1742, 1751, 1755–58) – Važnost prijevoda. – Njihova vrijednost.	154
IV. poglavlje	
DJELO SAMUELA RICHARDSONA.	159
I. Mane Richardsonovih romana. – Razlozi njihovih uspjeha. – Po čemu se suprotstavljaju klasičnoj umjetnosti.	159
II. O realizmu autora <i>Clarisse Harlowe</i> . – Njegova vulgarnost. – Njegova brutalnost. – Njegova snaga.	163
III. Richardson portretist karaktera. – Po čemu je osrednji portretist mondenih običaja, a po čemu superiorni portretist buržujških: Lovelace, Pamela, Clarisse.	172
IV. Njegove moralne ideje i njegova propovijed. – Sklonost prema sofizmu i dijalektičkom moralu.	182
V. Njegova osjećajnost. – Mjesto posvećeno ljubavi. – Darovanje emocija.	187
VI. Izniman značaj revolucije koju Richardson provodi u sferi romana.	193
V. poglavlje	
JEAN-JACQUES ROUSSEAU I ENGLESKI ROMAN	195
I. Uspjeh engleskoga romana u Francuskoj. – Svi mogući oko Rousseaua čitaju Richardsona te ga imitiraju. – Sukob unutar engleskoga romana: Diderotova <i>Pohvala Richardsonu</i> . – Voltaireovo suprotstavljanje. – Richardsonov utjecaj na francuski roman.	195

- II. Rousseauovo divljenje prema njemu. – Što mu je bilo pred očima dok je pisao *Heloizu*. – O tome da je usporedba *Heloize* i *Clarisse* bilo opće mjesto kritike u 18. stoljeću, i iz kojih razloga. 209
- III. Analogije u strukturi tih dvaju djela, u likovima, u epistolarnoj formi, u brizi za dočaravanje buržujuške realnosti. 213
- IV. Analogija religioznog osjećaja između tih dvaju pisaca. – Kako Rousseau, poput Richardsona, preoblikuje i uzdiže roman. 219
- V. Po čemu nadilazi svoj uzor: osjećanjem prirode, koncepcijom ljubavi, melanholije. – Kako je uspjeh *Heloize* doprinio još većoj popularnosti *Clarisse Harlowe*. – Richardson i romantičari. 224

KNJIGA III.

ROUSSEAU I ENGLJSKI UTJECAJ U DRUGOJ POLOVINI 18. STOLJEĆA

I. poglavlje

ROUSSEAU I ŠIRENJE KNJIŽEVNOSTI SA SJEVERA 231

- I. Razvoj engleskoga utjecaja u drugoj polovini stoljeća. – Odnos s Engleskom. – Utjecaj engleskih običaja. 232
- II. Razvoj ideje kozmopolitizma. – Širenje jezika i engleske književnosti: novine, prijevodi. 236
- III. Kako je Rousseau pripomogao tom pokretu. – Revolucija koju provodi u kritici. – Kako je ujedinio germansku i latinsku Europu. 242

II. poglavlje

ENGLJSKI UTJECAJ I SENTIMENTALNI ROMAN. 247

- I. Sterne i sentimentalni roman. – Kako Sterne, poput Rousseaua, uvodi sentimentalnu ispovijest. – Njegov boravak u Parizu. – Njegove ljubavi. – Kult *sebe*. 247
- II. O tome kako 18. stoljeće ne poima njegov *humor*, ali ga privlači afektacija govorenja o sebi, kao kod Rousseaua, te samosažaljenje koje iskazuje. – Smisao koji unosi i domet koji njegovo djelo doseže u Francuskoj. 250

III. poglavlje

ENGLJSKI UTJECAJ I ROUSSEAUOV LIRIZAM 259

- I. Osjećanje prirode. – Rousseauove engleske preteče. – Thomson: njegov talent. – Gessner. – Njihov uspjeh u Francuskoj. 259
- II. Melankolija. – O legendarnom statusu engleske melanholije u Francuskoj. – Grayev uspjeh. – Young i *Noći*: čovjek i društvo; njegova popularnost. 265
- III. Tuga prošlosti. – Macpherson i Ossian. – Podrijetlo keltskoga pjesništva. – Ossianov europski uspjeh. – Njegov uspjeh u Francuskoj. 276
- IV. Kako je Rousseau osigurao uspjeh svoga djela. 289

IV. poglavlje

REVOLUCIJA I DRUGA EMIGRACIJA FRANCUSKOGA DUHA.

JEAN-JACQUES ROUSSEAU I MADAME DE STAËL 293

I. Zbog čega je u 18. stoljeću kozmopolitizam tek slabo definirana težnja.
– Reakcija klasičnoga duha s Voltaireom i njegovom školom: nedostatnost i
osrednjost klasične kritike. – Preporod antike ususret Revoluciji. 294

II. Kako je Revolucija povratila duhove antici. – Intelektualni raskid s ger-
manskim nacijama. – Pad Rousseauova književnog utjecaja. – No emigra-
cija francuskome duhu nanovo otvara izvorišta koja je Revolucija bila isuši-
la. 301

III. Knjiga *O Književnosti* (1800). – Koja istovremeno je i izraz kozmopolitizma i
Rousseauov utjecaj. – I kako prvenstveno proizlazi iz engleskoga utjecaja.
– Posljednja je to knjiga kritike 18. stoljeća. – Kako autor procjenjuje klasi-
čan duh. – Ono što joj se suprotstavlja. Kozmopolitizam postaje dijelom knji-
ževne teorije. – Trijumf utjecaja Rousseaua i književnosti sa Sjevera. . . 309

ZAKLJUČAK: KNJIŽEVNI KOZMOPOLITIZAM U 19. STOLJEĆU 319